

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

26 februari 2023

ZIENSWIJZE

Deze zienswijze betreft het ontwerp Warmteprogramma Hengelo dat op 17 januari 2023 door B&W voor inzage is vrijgegeven. Deze zienswijze en bijlagen vragen om een heroverweging van het ontwerp Warmteprogramma. Ik dien deze zienswijze mede in namens het Bewonersoverleg de Nijverheid en het Wijkcomité 't Genseler. Gezamenlijk hebben wij sinds 2018 veel tijd en moeite gestoken in het onderzoeken van verschillende oplossingen en op basis daarvan een visie en plan voor onze buurten opgesteld. **Daarom stel ik voor om voor alle buurten de hybridewarmtepomp als technisch alternatieve warmtebron toe te voegen** (pagina 13: 2.3. Kaart van de technische alternatieven).

Algemeen:

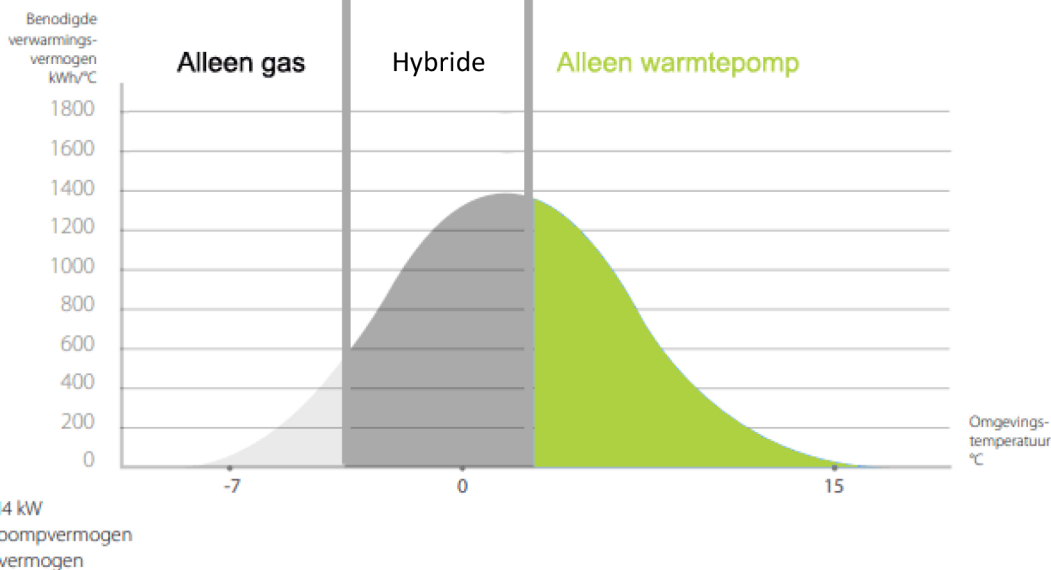
Op pagina 14 wordt gesteld "De kaart met warmtealternatieven per buurt geven slechts een globale richting weer. De definitieve keuze per buurt wordt in nadere besluitvorming op buurtniveau genomen." Dit is echter niet richtinggevend bedoeld, maar kaderstellend: wethouder Bruggink en de betrokken ambtenaren hebben duidelijk gesteld dat alleen uit de alternatieven die op de kaart van een buurt aangegeven staan gekozen kan worden. Als een alternatief voor een buurt niet ingetekend is, komt het ook niet in de wijkuitvoeringsplannen (WUP).

Dit is ook de reden waarom ik voorstel om voor alle buurten de hybridewarmtepomp als technisch alternatieve warmtebron toe te voegen, zodat deze bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen nog als alternatief in beeld is.

1) Hybride warmtepomp:

Op pagina 8 wordt gesteld "De hybride warmtepomp ... Dit is veelal een tijdelijke oplossing, een tussenoplossing."

De eerste vraag is of een hybride warmtepomp altijd een goede oplossing is voor een huis dat nu nog alleen op aardgas gestookt wordt. Het antwoord is in bijna alle gevallen: JA. Om dat inzichtelijk te maken kijken we naar de werking van de hybridewarmtepomp als functie van de buitentemperatuur.

Figuur 1: benodigd vermogen als functie van de buitentemperatuur (voorbeeld)¹

Zolang de buitentemperatuur boven de ~ 3 °C is wordt alle warmte geleverd door de warmtepomp. Onder de ~ -4 °C wordt alle warmte geleverde door de gasketel. Daartussenin werken de warmtepomp en de gasketel samen om de benodigde warmte te leveren. Waar deze (temperatuur)grenzen precies liggen hangt af van de mate van isolatie, de grootte en het verwarmingssysteem van het huis (vloerverwarming/radiatoren). Ook het type hybridewarmtepomp en het benodigde vermogen hangen hier van af (lage of hoge temperatuur warmtepomp)².

In alle gevallen geldt dat een hybride warmtepomp zorgt voor minimaal 50% besparing op aardgas. Als er veel gebruikt wordt kan er dus ook veel bespaard worden. Is het verbruik bijvoorbeeld 2400 m³/jaar dan kan er 1200 m³/jaar bespaard worden. Is het verbruik 1200 m³/jaar (het gemiddelde verbruik in de Nijverheid/Genseler) dan kan er 600 m³/jaar aardgas bespaard worden. 50% besparing is dus in alle gevallen binnen 1 tot 2 jaar te realiseren. (Een warmtenet kost zeker nog 4 tot 5 jaar voor het in bedrijf is). Isolatie-maatregelen en aanpassing van het verwarmingssysteem zullen tot nog grotere besparingen leiden.

De resterende benodigde warmte kan in de toekomst met duurzaam gas geleverd worden (verwachting rond 2030). Dit zou mogelijk waterstofgas kunnen zijn (waarbij de buurt in zijn geheel om zal schakelen) of duurzaam geproduceerd methaangas. Bij de vervanging van de aardgas-gestookte ketel kan deze dan vervangen worden door een gasgestookte absorptiewarmtepomp³, die nog eens 30% minder verbruikt dan een gasgestookte Cv-ketel. In alle gevallen is het verstandig bij vervanging te kiezen voor een apparaat dat 'waterstof-ready' is, omdat we verwachten dat waterstof een belangrijke rol gaat spelen in (de verwarming van) de bebouwde omgeving en we deze optie nadrukkelijk open willen houden.

Gegeven bovenstaande: waarom wordt gesteld dat een hybridewarmtepomp *in combinatie met duurzaam gas* geen eindoplossing is?

¹ <https://www.climate4u.nl/hybride-warmtepomp/>

² <https://aardgasvrij.nibenl.eu/woning-geschiedt/is-je-woning-geschiedt-voor-een-warmtepomp>

³ <https://www.coolt.eu/technologie/#werking>

2) Betaalbaarheid:

Op pagina 17 (3.1) wordt gesteld “De kosten van het alternatief moeten betaalbaar zijn voor de gebruiker en de eigenaar, zonder alle kosten bij de maatschappij neer te leggen. Zo zal het Niet Meer Dan Anders (NMDA) tarief in de nieuwe Warmtewet 2.0 plaatsmaken voor een ander referentietarief: kostprijsplus.”

De door ons uitgevoerde berekeningen volgens het schema dat we samen met de projectgroep van de gemeente hebben opgesteld, laten zien dat de gebruikerskosten (kosten van energieverbruik en vastrecht) van warmtenet vergelijkbaar zijn met die van aardgas, maar veel hoger dan die van een hybridewarmtepomp. Deze berekeningen zijn gebaseerd op de tarieven en verbruik volgens het prijsplafond. Eerdere berekeningen (met lagere prijzen) kwamen op vergelijkbare verschillen uit.

Onze berekeningen laten zien dat gebruikerskosten voor warmtenet ongeveer 40-45% hoger zijn dan voor een hybridewarmtepomp. Kan een kostprijsplus benadering een concurrerende prijs opleveren? Graag zouden we een kwantitatieve berekening zien van de kostprijsplus voor het voorgestelde warmtenet.

- de business cases op basis van de prijzen en gemiddelde verbruik van het warmteplafond als bijlage

datum: 01-03-2023

Deze zienswijze betreft het ontwerp Warmteprogramma Hengelo dat op 17 januari 2023 door B&W voor inzage is vrijgegeven. Deze zienswijze en bijlagen vragen om een heroverweging van het ontwerp Warmteprogramma. Ik dien deze zienswijze mede in namens Bewonersoverleg de Nijverheid en het Wijkcomité 't Genseler. Gezamenlijk hebben wij sinds 2018 veel tijd en moeite gestoken in het onderzoeken van verschillende oplossingen en op basis daarvan een visie en plan voor onze buurten opgesteld.

Vraag: Hoe garandeert de gemeente de keuzevrijheid van de bewoners.

In hoofdstuk 2.1 worden drie alternatieve technieken voor woningverwarming genoemd. Daarnaast ook de hybridewarmtepomp, maar dan als "tussenoplossing".

In de kaart van hoofdstuk 2.3 lijkt er in bepaalde wijken een keuzevrijheid te zijn voor all-electric, hybridewarmtepomp en warmtenet. Onze vraag is of er inderdaad keuzevrijheid is en zo ja, hoe wordt deze dan gegarandeerd? Ook in het licht van een opmerking van de gemeente tijdens de presentaties in de Klokstee op 16 en 23 januari 2023. dat de gasleidingen in de toekomst zullen worden verwijderd.

Op pagina 14 wordt gesteld "De kaart met warmte alternatieven per buurt geven slechts een globale richting weer. De definitieve keuze per buurt wordt in nadere besluitvorming op buurtniveau genomen." Dit is echter niet richtinggevend bedoeld, maar kaderstellend: wethouder Bruggink en de betrokken ambtenaren hebben duidelijk gesteld dat alleen uit de alternatieven, die op de kaart van een buurt aangegeven staan, gekozen kan worden. Als een alternatief voor een buurt niet ingetekend is, komt het ook niet in de wijkuitvoeringsplannen (WUP).

Dit is ook de reden waarom wij voorstellen om voor alle buurten de hybridewarmtepomp als technisch alternatief toe te voegen, zodat deze bij het opstellen van de wijkuitvoeringsplannen nog als alternatief in beeld is.

Wij vragen ons daarnaast af waarom het alternatief waterstofgas niet is toegevoegd aan het rijtje van alternatieven. Groene waterstof wordt immers, ook door de centrale overheid, aangeprezen als CO₂ vrije energiedrager. In figuur 5 staat waterstof aangegeven als "niet marktrijp" en als "geen logische keus voor woningen". Echter er zijn al redelijk wat waterstofketels als standaard verwarmingsketels geproduceerd en deze zijn in een aantal proefprojecten zonder problemen in bedrijf. Een aantal gemeenten¹, netbeheerders, energie leveranciers en gerenommeerde onderzoeksinstituten kijken hier dus heel anders tegenaan. Deze figuur lijkt dus wat waterstof betreft geheel achterhaald door de praktijk.

¹ o.a. Lochem, Hoogeveen, Stad aan 't Haringvliet, Zutphen

Vraag : Hoe past de afvalverbrandingsinstallatie (AVI) in de landelijke CO₂-reductieplannen?

In hoofdstuk 2.2 wordt Twence genoemd als warmteleverancier. Twence is voornamelijk een afvalverbrander.

Wij zouden graag zien dat er meer informatie wordt gegeven over de CO₂ uitstoot van Twence en hoe dit past in de landelijke CO₂- en reductieplannen. Twence is immers volgens EU ETS (Europese emissiehandelssysteem) vanaf 2026 verplicht de uitstoot daarvan vast te stellen, te registreren en te rapporteren.

Een andere vraag is hoe omgegaan wordt met het recente beleid van de provincie Overijssel om de afvalverbrandingsinstallatie Twence af te bouwen en terughoudend te zijn met subsidiëring van warmtenetten en bovendien een warmtenet niet aan te sluiten op een AVI.

Vraag: Hoe gaat de gemeente om met de bezwaren van de bewoners en hoe gaat de gemeente draagvlak creëren voor de wijkuitvoeringsplannen (WUP) ?

In hoofdstuk 5.4 wordt beschreven hoe de bewoners kunnen participeren in de energietransitie. Onder punt 1. staat dat de gemeente de spelregels en de mate van participatie bepaalt en onder punt 4. staat dat transparantie “voorwaardelijk” is.

Deze laatste zin geeft ons niet veel vertrouwen in het participatie proces van de gemeente.

Gelet op bovenstaande vragen wij ons daarom af, hoe de gemeente omgaat met bezwaren van de bewoners en op welke wijze draagvlak wordt gecreëerd voor de WUP's.

Vraag : Waarom staat er niets in het Warmteprogramma over de verwachte kosten van de aanleg voor de gemeente.

De inhoud van hoofdstuk 3, “Wat gaat het kosten”, geeft geen antwoord op de vraag wat het gaat kosten.

Er staat alleen iets in over leningen en subsidies, maar er staats niets in over de tarieven en kosten voor de bewoners. Zelfs geen indicatie.

Onduidelijk is o.a. wat de investeringskosten zijn die nodig zijn om het Warmtenet aan te leggen. Ook is onduidelijk hoe de tarieven voor de bewoners tot stand komen, bv. wat zijn de investeringen en de rentelasten, de onderhoudskosten, de beheerskosten, wie zijn de beoogde investeerders etc.

Vraag: Waarom staat er niets in het Warmteprogramma over de verwachte (financiële) risico's van de aanleg door de gemeente ?

Onduidelijk is wat de financiële en andere risico's zijn.

Is er al een risico analyse gemaakt ? Zo ja, wat zijn de grootste risico's en wie is de risico-eigenaar daarvan, wat zijn de beheersmaatregelen etc. ?

Zo nee, dan moet er voor een dergelijk complex project alsnog zo spoedig mogelijk een risico analyse worden gemaakt, waarin zowel de financiële, technische en planmatige risico's worden genoemd.

Belangrijk is dat deze risico's ook aan de politiek kenbaar worden gemaakt.

[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]

01-03-2023

ZIENSWIJZE

Deze zienswijze betreft het ontwerp Warmteprogramma Hengelo dat op 17 januari 2023 door B&W voor inzage is vrijgegeven. Deze zienswijze vraagt om een heroverweging van het ontwerp Warmteprogramma. Ik dien deze zienswijze mede in namens het Bewonersoverleg Nijverheid en het Wijkcomité 't Genseler. Gezamenlijk hebben wij sinds 2018 veel tijd en moeite gestoken in het onderzoeken van verschillende oplossingen en op basis daarvan een visie en plan voor onze buurten opgesteld.

Energie van de toekomst:

De Stuurgroep RES Twente heeft onlangs bij monde van bestuurslid Hans van Agteren, de volgende oproep gedaan: "Het belang om zo snel mogelijk zelfvoorzienend te zijn, is nog nooit zo actueel geweest". Om zelfvoorzienend te kunnen zijn, is lokale productie van energie noodzakelijk, maar door het fluctuerende karakter van wind- en zonne-energie is opslag van energie cruciaal. Het produceren en leveren van warmte kan dus niet los gezien worden van de productie en opslag van energiedragers zoals elektriciteit en waterstof.

Uit sectie 2.1 van het Warmteprogramma blijkt dat duurzaam gas en elektriciteit gezien worden als belangrijke energiedragers voor nu en in de toekomst. In de door de wijkcommissies van de Nijverheid en 't Genseler georganiseerde enquêtes komt duidelijk naar voren, dat de bewoners belang hechten aan lokale energieopwekking en opslag bv. d.m.v. buurtbatterijen en waterstofproductie. Veel bewoners hebben al geïnvesteerd in zonnepanelen en warmtepompen en zijn ook bereid te investeren in lokale energieproductie en opslag.

Vraag:

Gegeven het bovenstaande: waarom wordt er in het warmteprogramma niet de mogelijkheid genoemd voor Hengelo om te investeren in productie en opslag van elektriciteit en waterstof om op die manier zelfvoorzienend te worden voor zowel de warmte als de elektrische energiebehoefte.

Investeringskosten:

In sectie 3.4 op pagina 19 staat dat de sociale huurwoningen buiten beschouwing zijn gelaten voor de kostenberekening. Voor de Nijverheid wordt zo bijna de helft van het woningbestand buiten beschouwing gelaten, wat van essentieel belang kan zijn voor de uitvoering van het warmteprogramma voor deze wijk.

Op dezelfde pagina 19 staat: "Er is gekozen voor het meest logische alternatief op basis van die drie studies (het dikste bolletje). Daarmee wordt verondersteld dat alle woningen in een buurt op hetzelfde alternatief overgaan.". Nergens wordt echter aangegeven hoe de kosten zijn berekend bij

buurten, waarvoor in de kaart van de technische alternatieven op pagina 13 twee of drie gelijkwaardige alternatieven zijn aangegeven. In de kaart op pagina 18 met de gemiddelde investeringskosten per woning per buurt is dan ook niet duidelijk van welk alternatief is uitgegaan voor de Nijverheid.

De tabel van sectie 3.4 bovenaan pagina 19 met de woningtypen en energielabels is gebaseerd op het energielabel van een woning. Terwijl het dashboard eindgebruikerskosten onderaan deze pagina is gebaseerd op het schillabel. Het schillabel is gebaseerd op het energielabel van het gebouw, maar dan exclusief de warmtevoorziening en eventuele opwek, zoals zonnepanelen. Er kan dus een groot verschil zitten deze twee labels met bv. als gevolg, dat de investeringskosten bij een kostenberekening uitgevoerd op basis van energielabels veel te laag worden ingeschat voor woningen met zonnepanelen. Sectie 2.4 op pagina 14 en de kaart op pagina 15 over minimaal energielabel voor logisch aardgasalternatief hebben hetzelfde probleem. Omdat sectie 2.4 alleen over isolatie gaat, worden hier waarschijnlijk schillabels bedoeld.

Op basis van het bovenstaande kan geconcludeerd worden, dat In elk geval voor de Nijverheid de kaart op pagina 18 met de gemiddelde investeringskosten per woning per buurt geen goed beeld geeft van de investeringskosten per woning en op basis hiervan ook geen goede keuze voor een alternatief gemaakt kan worden.

Advies:

Pas het ontwerp Warmteplan aan door de hierboven genoemde onvolkomenheden te herstellen en meer duidelijkheid te verschaffen over de gemaakte keuzes voor elke wijk en deze keuzes te onderbouwen met een degelijke businesscase.